

Break 2 – Læseteater med dilemmaer: Forårstinget

Scene 1 - Anslag

Roller: Helgi, Eskild, Gøtrik og Erik + fortæller

Fortæller: Eskild, Erik og Helgi går hurtigt mod Jarlens telt. Bjarke indhenter dem og lægger armen om Helgi. Han fornemmer Helgis tvivl og vil gerne støtte sin ven.

Inde i Jarlens telt sidder drot Gøtrik og venter. Han er ikke helt ædru, men han hilser varmt på sin gamle blodsbroder:

Gøtrik: Eskild, min ven. I morgen skal striden fra iskampen afgøres. Dine drenge har anklaget Gisle for niddingsdåd. Og Grane Hvide vil uden tvivl både kræve undskyldning og bod.

Eskild: Jeg ved det. Og jeg er sikker på, at Erik og Helgi taler sandt når de siger, at Gisle slog mig ned. Men det er ikke altid klogt at sige sandheden. Hviderne er stærke. Vi kan ikke risikerer, at de bliver vores fjender. De har mange krigere og meget mere guld end os. Hele vores slægt kan blive ruineret eller udslettet.

Erik: Det er ikke rimeligt. Drot Gøtrik – kan du ikke gøre noget. Du kender jo Gisle. Alle ved, at han er fuld af løgn.

Gøtrik: Jo – nok er Gisle Hvide en kæltring. Men jeg ved ikke, hvad jeg kan gøre... jeg kan ikke blande mig i tingets afgørelse - det er lovsigemanden der bestemmer. Og det er uklogt at lægge sig ud med Hviderne. Har jeg ikke deres støtte, vil de forsøge at vælte mig af tronen.

Helgi: Far – du har jo altid lært os, at vi skal ære vores slægt. Mener du virkelig, at vi nu skal stille os op og lyve?

Erik: Høje konge. Kan du ikke beskytte Eskild mod Hviderne? Du ved jo godt, hvem der taler sandt og ærefuldt i denne sag?

Hvad skal Gøtrik gøre?

- A: Skal Gøtrik nægte at blande sig og lade sagen afgøre på forårstinget? Hvis Gøtrik vælger denne løsning, følger han vikingernes regler og traditioner. Men han undlader også at støtte sin gamle ven og blodsbroder.
- B: Skal Gøtrik støtte sin gamle ven Eskild og kalde Grane Hvide til sig for at meddele, at Hviderne ikke kan kræve bod for Helgis og Eriks beskyldninger, da Gisle har handlet fejlt og uværdigt. Hvis Gøtrik vælger denne løsning, følger han ikke vikingernes regler, og han vil få den mægtige Hvide slægt imod sig.

Diskuter de to muligheder med hinanden og lyt til hinandens argumenter.

I denne øvelse skal I blive i rollerne, mens I diskuterer med hinanden. Den person, der har rollen som fortæller, skal fungere som ordstyrer. Til sidst er det den, der spiller rollen som Gøtrik, der vælger enten løsning A eller B.

- A: Gøtrik lader sagen afgøre på forårstinget. Fortsæt på side (3) **Scene 2A**
- B: Gøtrik støtter sin ven Eskil. Fortsæt på side (5) **Scene 2B**

Scene 2A - Gøtrik lader sagen afgøre på forårstinget

Roller: Helgi, Eskild, Gøtrik og Erik + fortæller

Eskild: I må forstå, at Gøtrik ikke kan blande sig i noget, som efter vores love og traditioner skal afgøres af tinget. Og når der ikke er voksne vidner, der kan støtte vores sag, så ser det sort ud. I må trække jeres anklager mod Gisle tilbage!

Gøtrik: En konge, der ikke overholder skik og brug, er ikke konge ret længe. Striden må afgøres på forårstinget. Og I drenge gør klogt i at trække jeres anklager mod Gisle tilbage.

Erik: Men far – du har altid lært os, at vi skal tale sandt. Jeg nægter at tage mine ord tilbage. Hvis jeg gør det, vil jeg miste min ære. Alle vil se mig som en løgner.

Helgi: Far, hvad mener du med, at det ikke altid er klogt at sige sandheden??

Eskild: Det var kun Erik, Bjarke og dig, der så Gisle slå mig ned. Lovsigemanden vil aldrig dømmes mod Hviderne, når der kun er tre vidner, der oven i købet kun er drenge. Dommen vil gå os imod – vi vil få Hviderne som fjender, og de vil kræve en stor bod for krænkelser. Det er en høj pris at betale for sig sige sandheden.

Helgi: Så hvad foreslår du, far?

Eskild: Når tinget starter, så beder I om ordet og indrømmer, at I tog fejl. Og I undskylder, at I anklagede Gisle. Jeg ved, at I ønsker at holde jer til sandheden. Men nogen gange tæller magten mere end retten. Vi kan ikke klare os mod Hviderne – de har mere guld og flere krigere end os. Og så hjælper det ikke meget, at vi har retten og æren på vores side.

Erik: Min ære er mere værd end alt Hvidernes guld. Og min ære er også slægtens ære.

Hvad skal Helgi og Erik gøre?

- A. Skal Helgi og Erik trække anklagen tilbage ved at sige, at deres anklage mod Gisle er usand, og at de kun sagde det, fordi de var vrede over at tabe iskampen?
- B. Skal Helgi og Erik holder fast i deres anklage mod Gisle?

Diskuter de to muligheder med hinanden og lyt til hinandens argumenter.

I denne øvelse skal I blive i rollerne, mens I diskuterer med hinanden. Til sidst er det den der spiller rollen som Helgi, der træffer en afgørelse.

- A: Helgi og Erik trækker deres anklage tilbage. Fortsæt på side (7) **Scene 3A**
- B: Helgi og Erik holder fast i deres anklage. Fortsæt på side (9) **Scene 3B**

Scene 2B - Gøtrik støtter sin ven Eskil

Roller: Helgi, Eskild, Gøtrik og Erik + fortæller

Fortæller: Gøtrik kalder Grane Hvide hen i Kongssalen. Den gamle mand bliver båret ind i salen, fulgt af sønnen Ulf. Gøtrik er ved at tabe modet, da han står ansigt til ansigt med lederne af den magtfulde Hvideslægt. Gøtrik meddeler, at han stoler på drengenes beretning om, at Gisle slog Eskild i jorden. Grane bliver bleg af vrede, og Ulf griber til sit sværdfæste. ”Hvis vores slægt ikke kan forvente rimelig behandling fra kongen, så er det måske på tide, at danerne vælger sig en anden konge”. Herefter giver Grane tegn til sine krigere, og den gamle mands stol bliver båret ud af Kongssalen.

Gøtrik: Jeg er ked af det, men der er ingen vej udenom. Striden må afgøres på forårstinget. Hvis jeg ikke følger skik og brug, så er jeg færdig som konge. Grane Hvide er parat til at vælge en ny konge, hvis jeg blander mig.

Eskild: Du gjorde et forsøg Gøtrik, og tak for det. I må forstå, drenge, at kongen ikke kan blande sig i noget, som efter vores love og traditioner skal afgøres af tinget. Og når der ikke er voksne vidner, der kan støtte vores sag, ser det sort ud. I må trække jeres anklager mod Gisle tilbage!

Gøtrik: Striden må afgøres på forårstinget. Og I drenge gør klogt i at trække jeres anklager mod Gisle tilbage. Hviderne er hævnerrige.

Erik: Men far – du har altid lært os, at vi skal tale sandt. Jeg nægter at tage mine ord tilbage. Hvis jeg gør det, vil jeg miste min ære. Alle vil se mig som en løgner.

Helgi: Far, hvad mener du med, at det ikke altid er klogt at sige sandheden??

Eskild: Det var kun dig, Erik og Bjarke, der så Gisle slå mig ned. Lovsigemanden vil aldrig dømme mod Hviderne, når de eneste vidner er drenge. Dommen vil gå os imod – vi vil få Hviderne som fjender, og de vil kræve en stor bod for krænkelser. Det er en høj pris at betale for at sige sandheden.

Helgi: Så hvad foreslår du far?

Eskild: Når tinget starter, så beder I om ordet og indrømmer, at I tog fejl.

Og I undskylder, at I anklagede Gisle. Jeg ved, at I ønsker at holde jer til sandheden. Men nogen gange tæller magten mere end retten. Vi kan ikke klare os mod Hviderne – de har mere guld og flere krigere end os. Og så hjælper det ikke meget, at vi har retten og æren på vores side.

Erik: Min ære er mere værd end alt Hvidernes guld. Og min ære er også slægtens ære.

Hvad skal Helgi og Erik gøre?

- A. Skal Helgi og Erik trække anklagen tilbage ved at sige, at deres anklage mod Gisle er usand, og at de kun sagde det, fordi de var vrede over at tabe iskampen?
- B. Skal Helgi og Erik holder fast i deres anklage mod Gisle?

Diskuter de to muligheder med hinanden og lyt til hinandens argumenter.

I denne øvelse skal I blive i rollerne, mens I diskuterer med hinanden. Den person, der har rollen som fortæller, skal fungere som ordstyrer. Til sidst er det den, der spiller rollen som Helgi, der træffer en afgørelse.

A: Helgi og Erik trækker deres anklage tilbage. Fortsæt på side (7) **Scene 3A**

B: Helgi og Erik holder fast i deres anklage. Fortsæt på side (9) **Scene 3B**

Scene 3A – Helgi og Erik trækker deres anklage tilbage

Roller: fortæller, Eskild, Erik, Helgi

Fortæller: Da forårstinget åbner, beder Eskild om ordet.

Eskild: Høje ting. Grane Hvide har krævet bod, fordi Helgi og Erik har anklaget Gisle for at slå mig ned under iskampen. Men min søn og min fostersøn har noget at sige:

Helgi: (skamfuldt og vredt) Vi løj, da vi påstod, at Gisle slog Jarl Eskild ned.

Erik: Vi var vrede over at tabe iskampen. Og så fandt vi på anklagen. I virkeligheden var det far, der faldt.

Eskild: Høje ting, Erik og Eskild har trukket anklagerne tilbage. Og vi håber, at sagen kan afsluttes her, uden mere strid.

Fortæller: En hånlig latter vokser frem på forårstinget – og Gisle og de andre Hvider ler højere end alle andre. Grane Hvide tager ordet. ”Nå Jarl Eskild – så blev det klart for alle, at din slægt er både fej og løgnagtig. Men bod skal I ikke slippe for. Tyve får og fyrre guldstykker skal I betale, for at have krænket Gisles ære”.

Eskild: Det er en høj bod, når nu drengene har trukket anklagen tilbage. Men jeg accepterer. Vi har ikke brug for at strides indbyrdes.

Fortæller: Resten af forårstinget må både Eskild, Erik og Helgi høre på hån og nedsættende ord fra de andre vikinger. Erik er ved at eksplodere af vrede, mens Helgi virker nedtrykt. Da tinget slutter, mødes Gøtrik, Eskild, Erik og Helgi igen.

Helgi: Vi skulle aldrig have trukket anklagen tilbage. Nu vil ingen nogensinde vise os respekt igen.

Erik: Hviderne skal få det betalt. Jeg udfordrer Gisle til tvekamp og dræber ham

Helgi: Nej Erik – jeg gør det. Gisle er dygtig med sværdet, men jeg har overvundet ham før. Og jeg kan provokere ham, så det er ham, der angriber først.

Eskild: Har I mistet forstanden? Dræber du Gisle, så vil Hviderne søge blodhævn. Så dræber de Erik – og så må jeg hævne mig. Det får aldrig ende, og vores slægt vil blive udsløttet.

Gøtrik: Eskild har ret. Blodhævn skal man undgå for enhver pris. Vil I straffe Gisle, må det gøres på en snedig måde.

Hvad skal Helgi, Erik og Eskil gøre?

- A. Skal de bide hånen i sig og håbe på, at det går over?
- B. Skal de finde en måde, hvorpå de kan hævne sig, selvom de risikerer, at det ender i en blodfejde?

Diskuter de to muligheder med hinanden og lyt til hinandens argumenter.

I denne øvelse skal I blive i rollerne, mens I diskuterer med hinanden. Den person, der har rollen som fortæller, skal fungere som ordstyrer. Til sidst er det den, der spiller rollen som Eskild, der træffer en afgørelse.

Scene 3A – Helgi og Erik holder fast i deres anklage

Roller: fortæller, Eskild, Erik, Helgi

Fortæller: Da forårstinget åbner spørger lovsigemanden, om Erik og Helgi ønsker at trække deres anklage mod Gisle tilbage, men det nægter begge drenge. Og som Gøtrik havde forudset, dømmer lovsigemanden imod Eskild, Erik og Helgi.

Eskild: Jeg erkender, at dommen går os imod. Og jeg er villig til at betale bod for den krænkelse, som Gisle har været udsat for.

Fortæller: Men Gisle tager ordet og siger, at han ikke stille sig tilfreds med en bod. Han kræver, at anklagen vaskes af med blod, og at Eskild stiller op til en tvekamp.

Helgi: (hviskende til Eskild) Gisle må være blevet gal. Nok er han en dygtig med sværdet – men han har hverken erfaring eller styrke som en voksen mand. Og imod dig har han ikke en chance.

Eskild: (Hviskende til Helgi) Du har ret – det virker hovedløst af Gisle at udfordre mig. Men jeg frygter, at der ligger noget andet bag.

Eskild: (med høj stemme) Jeg tager imod udfordringen fra Gisle Hvide. Og da han er udfordrerens, er det mig der bestemmer våbnet. Jeg vælger sværdet.

Erik: Godt far. Nu får Gisle, hvad han fortjent!

Fortæller: Men nu tager den gamle Grane Hvide ordet og siger: ”Ifølge reglerne har begge parter lov til at vælge en forkæmper. Og jeg vælger, at Ulf Hvide skal være forkæmper for Gisle” Der blev stille til tinget. Alle vidste, at Ulf var Danemarskens stærkeste kriger. Nu var det pludselig Eskild, der stod over for en overlegen modstander. I en kamp til døden.

Hvad skal Erik, Helgi og Eskild gøre?

- A. Erik og Helgi beder om forladelse og undskylder alt – i håb om at tvekampen aflyses, så Eskild redder livet. Hellere vanære end døden.
- B. Eskild træder op mod Ulf Hvide og håber på, at et mirakel kan hjælpe ham med at overvinde den yngre og stærkere modstander. Ellers er døden bedre en vanæren.

Diskuter de to muligheder med hinanden og lyt til hinandens argumenter.

I denne øvelse skal I blive i rollerne, mens I diskuterer med hinanden. Til sidst er det den, der spiller rollen som Eskild, der træffer en afgørelse.